

ZEELAND, Paul van, politicus (Soignies 11 december 1893 - Brussel 22 september 1973).

Promoveerde aan de Leuvense universiteit tot doctor in de rechten (1921) en in de politieke en diplomatieke wetenschappen (1923) en aan Princeton University (1922) tot master of arts in economics. Hij werd hoogleraar te Leuven (1928-'64), directeur (1926) en vice-gouverneur (1934-'35) van de Nationale Bank. In juni 1934 werd hij minister zonder portefeuille in de regering-De Broqueville (tot november 1934), vervolgens vormde hij als extra-parlementair een regering van nationale unie met een devaluatieprogramma (maart 1935 - juni 1936). Hij behield zich in deze regering het ministerie van Buitenlandse Zaken voor. In juni 1936 kwam het tweede drieledige kabinet-Van Zeeland tot stand, dat in oktober 1937 moest aftreden. Als nationaal kandidaat versloeg hij op 11 april 1937 afgetekend Léon Degrelle in de door deze uitgelokte tussentijdse Kamerverkiezingen. In oktober 1944 werd hij aangesteld tot Commissaris voor de Repatriëring. Van 1946 tot '56 was Van Zeeland tot senator gecoöpteerd en tussen 1949 en '54 belast met de portefeuille van Buitenlandse Zaken in de CVP-liberale en in de homogene CVP-regeringen.

In 1948 was hij minister van staat geworden. Als financieel expert nam hij deel aan talloze internationale conferenties en werd hij door ettelijke buitenlandse regeringen geraadpleegd. Van 1954 tot '64 was Van Zeeland beheerder van de Bank van Brussel.

Het eerste-ministerschap van Van Zeeland viel samen met een periode van vrij grote Vlaamse stuwkracht. Tijdens het eerste kabinet-Van Zeeland werd de wet op het taalgebruik in rechtszaken, sedert jaren bij het parlement aanhangig, eindelijk wet (15 juni 1935). Tijdens de tweede regering-Van Zeeland kwam de amnestiewet d.d. 11 juni 1937 tot stand. In de regeringsverklaring van dit kabinet

werd wel een vorm van culturele autonomie in het vooruitzicht gesteld en werd eveneens een wetsontwerp op het gebruik der talen in het leger ingediend (16 december 1936); de realisatie daarvan kwam evenwel pas later. Het in november 1936 opgerichte Studiecentrum tot Hervorming van de Staat formuleerde belangwekkende voorstellen die echter een dode letter bleven. In Londen was Van Zeeland tijdens de Tweede Wereldoorlog voorzitter van de Commissie voor de Studie van de Vraagstukken van de Naoorlog (1941-'44). Deze Commissie verwierp het federalisme als oplossing voor het Vlaams-Waals probleem, opteerde voor decentralisatie en deconcentratie en stelde o.m. de oprichting van 11 provincies voor (splitsing van Brabant in Vlaams Brabant, Waals Brabant en Brussel).

In de jaren zestig (1962, '66, '68) formuleerde Van Zeeland herhaaldelijk een voorstel van federalisme op provinciale basis (11 provincies). Naast een door alle burgers gekozen Kamer zou een geografische Senaat als paritaire vertegenwoordiging van de provincies (deelstaten) fungeren. De residuaire macht zou aan de federatie moeten worden voorbehouden.

WERKEN: *La réforme bancaire aux Etats-Unis* (1922); - *Réflexions sur le Plan quinquennal* (1931); - *Regards sur l'Europe 1932* (1933); - *Economics or politics* (1939); - *Petits pys et organisation internationale* (1945); - *La Belgique et l'Occident européen* (1946); - *Om een uitweg te vinden*, in *De Nieuwe Gids* (22 juni 1962); - *Pour sortir de l'impasse*, in *La Libre Belgique* (22 juni en 5 juli 1962); - *Pour refaire une Belgique unie*, in *Revue générale belge* (oktober 1966, p. 497-508); - *Réflexions sur les relations entre les Wallons et les Flamands*, in *Liber Amicorum August de Schryver* (1968, p. 764-771).

LITERATUUR: L. Hommel, *P. van Zeeland* (1937); - M. van Zeeland, *L'expérience Van Zeeland en Belgique* (1940); - A. Noville, *Au service de son temps. Paul van Zeeland et la politique étrangère de la Belgique* (1954); - Drion du Chapois, *Paul Van Zeeland au service de la Belgique* (1971).

WIM VAN DEN STEENE